

Litteratur.

Honkasalo, Br.: SUOMEN RIKOSOIKEUS (Finlands Straffrätt) I; Allmänna läror; 215 sid.; Helsingfors 1948. Anm. af akademiekansler, dr. jur. O. Hj. Granfelt.

Icke alldeles utan fog kan man göra gällande, att den finländska straffrätten inom den vetenskapliga juridiska litteraturen blivit eftersatt. Visserligen saknas ingalunda monografier beträffande enskilda rättsinstitut, men någon fullt modern totalframställning finnes ej. De två inhemska, vilka nyttjats vid universitetsstudierna och tjänat praxis till vägledning, nämligen J. Forsmans svenska föreläsningar och A. Serlachius' finska lärobok, om än i nyare upplagor försedda med små, merändels anmärkningsvis gjorda tillägg, måste vardera betecknas som föråldrade. Nu har en av innehavarna av professurerna i straffrätt vid Helsingfors universitet Br. Honkasalo planlagt och medelst ett första häfte detta år påbörjat utgivandet av ett verk, avsett att omfatta hela den finländska kriminalrätten.

Grundstommen i Finlands straffrätt utgöres af strafflagen av 1889 och 1894. Denna är genomsyrad av den vetenskapliga kriminalrättens s. k. förmedlingsteori speciellt sådan denna formats av den tyska kriminalisten A. F. Berner. Vedergällningstanken var denna lags bärande tanke, om än i flere hänseenden modifierad av såväl allmän- som individualpreventiva ideer och syften. De senaste decenniernas utveckling har emellertid alstrat många kriminalpolitiska problem, vilket krävt sin snara lösning. Och denna har icke kunnat anstå i avvaktan på en helreform av den finländska strafflagstiftningen utan framtvingit viktiga specialreformer, vilka ytterligare avsevärt inskränkt tillämpningen av den gamla strafflagens grundideer. En viss motsättning kan sålunda skönjas emellan olika principer inom Finlands gällande straffrätt. Framför allt å den vetenskapliga teorin ankommer det att finna det förmedlande sambandet och påvisa förefintlig hamoni.

Professor Honkasalos arbete är i det hänseendet ganska lyckligt genomfört. Han utvecklar, i vissa stycken klart polemiskt, sin inställning till straffrättens s. k. allmänna läror. Godtar personligen icke de s. k. absoluta straffrättsteoriernas talionsprincip och ej heller vedergällningstanken i den utsträckning och form, som denna enligt de förmedlande teorierna lägges till grund för samhällets straffrätt. Han tar emellertid

jämväl avstånd från de kriminallogiska skolornas läror, så vitt dessa utesluta principskillnaden emellan straffrätten och samhällliga skyddsåtgärder. Reformkrav, som framstälts och under århundradens och senaste årtiondens lopp påyrkats och lyckligt genomförts, anser auktor merändels vara framgångna ur och bäst harmoniera med de s. k. relativa straffrättsteoriernas lärosystem. Professor Honkasalos personliga uppfattning synes mig böra betecknas som en fingervisning om utvecklingens riktning. Han är nogsam och medveten därom, att Finlands positiva straffrätt, så vitt strafflagen av 1889 och 1894 ännu är normgivande, är uttryck för en äldre tids rättsåskådning.

Den utkomna delen av professor Honkasalos arbete är fördelad i två huvudkapitel. Det första är ägnat allmänna begrepp, ledande generella grundsatser, bland dessa rättsregeln *nulla poena sine lege*, samt straffrättens tillämpning med hänsyn till tid och rum, inclusive de härmed sammanhängande frågorna om exterritorialitet och extradition. Det andra kapitlet behandlar brottet såsom mänsklig aktiv handling eller underlåtelse. Som corollarier härtill framstå avsnitten om nödvärn, nödtillstånd och den läderades samtycke konstituerande strafffrihet.

Redan det anförda torde i någon mån antyda verkets disposition. Planläggningen är klart genomförd och framställningssättet inger förhoppning om god fortsättning. Tyvärr torde arbetet, såsom avfattat på finska, finna få läsare utom Finland.

O. Hj. Granfelt.

Holger Horsten: BØRNEFORSORGEN I DANMARK. Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck, København 1948. Anm. af professor, dr. jur. Stephan Hurwitz.

Det har længe været følt som et savn, at der ikke forelå en dansk håndbog vedrørende børneførsorgen, som den har udviklet sig i de senere år. Dette savn er nu afhjulpet ved kontorchef *Horsten's* bog. Der gives her en klar redegørelse for det vidtforegrene net af institutioner, private og offentlige, der tager sig af børneførsorgen, og de gældende retsregler om forebyggende børneværn (førsørgsforanstaltninger uden barnets fjernelse fra hjemmet) og om børns anbringelse udenfor hjemmet gennemgås systematisk. Fremstillingen er overalt ledsaget af oplysninger om den historiske udvikling og peger fremover ved medtagelse af reformplaner og reformønsker.

I et interessant kapitel (s. 278 ff.) søger forf. med støtte i indhentede statistiske oplysninger at foretage en sammenfattende vurdering af, i hvilket omfang børneførsorgen har formået at tilvejebringe tilfredsstillende resultater. Man har foretaget en undersøgelse af, hvorledes det er gået de i årene 1920—1940 fra en række optagelseshjem udskrevne elever i de første fem år efter udskrivningen. Resultaterne er sammenfattet i tre grupper, hvorved elevernes udvikling er karakteriseret som henholdsvis god, mindre god og slet. Hvad særlig angår udskrivningerne fra ungdomshjem og skolehjem, d. v. s. opdragelseshjem for børn af særlig

vanskelig karakter henholdsvis over og under 14 år, kan nævnes, at tallene for drengenes vedkommende i årene før besættelsen viste god udvikling i omkring 50 % af tilfældene. Slet udvikling noteredes for drenge fra ungdomshjem i godt 20 % af tilfældene. For pigerne lå tallene betydeligt gunstigere. For de drenge, der blev udskrevet fra ungdomshjem 1939—40, resultaterne væsentlig dårligere end efter de tidligere erfaringer. Ikke mindre end 39 % af drengene har vist slet udvikling og kun 36 % henføres til den gode gruppe 1.

I en række afsluttende kapitler redegør forfatteren for spørgsmålene om bistand til svangre kvinder, mødre og spædbørn og for børnelovene 1937.

Fremstillingen er ledsaget af udførlige fortegnelser over danske opdragelseshjem m. v. samt af et meget fyldigt sagregister.

Den nye håndbog vil utvivlsomt danne et godt grundlag for undervisningen på en række områder, således for de psykologistuderende ved Universitetet, ved uddannelsen af ledere og medarbejdere ved opdragelseshjem, børneseminarier m. v. og i det hele for børneforsorgsarbejdere, ligesom den vil være af umiddelbar praktisk betydning for medlemmer af børneværnsudvalg og de til socialkontorerne knyttede funktionærer. Når opmærksomheden i dette tidsskrift henledes på bogen, er det fordi dens oplysninger og betragtninger også har betydelig interesse for kriminalister og specielt for dem, der stilles overfor ungdomskriminalitetens problemer. I de kursus, der før eller senere må indgå som led i uddannelsen af strafferetsplejens jurister, vil børneforsorgen være et selvfølgelig emne, og Horsten's bog vil gøre det let at tilrettelægge denne del af undervisningen.

Stephan Hurwitz.

Ivar Strahl: OM REKVISITEN SKADA OCH VINNING VID FÖRMÖGENHETSBROTTEN. Anm. af statsadvokat Jørgen Trolle.

Hurtigt efter at den svenske lovgivning om formueforbrydelserne var blevet fornyet ved loven af 12. juni 1942, udkom den kendte kommenterede udgave ved Ekeberg, Strahl og Beckman, der som medlemmer af Straffrättskommittén havde medvirket ved dens tilblivelse. Men det er naturligt, at arbejdet med dette store lovværk havde givet anledning til drøftelser og sat tanker i gang, som ikke kunde finde plads inden for en sådan lovkommentar. Man har da også set, at det store arbejde, som i Sverige gøres med moderniseringen af straffeloven, i sit kølvand har haft en række interessante skrifter af strafferetligt indhold. I fjor udkom Beckmans: Studier över brottsligheten och dess bekämpande; og nu foreligger fra revisionssekretæren Strahls hånd det ovennævnte værk om skade- og vindingsrekvisitet ved formueforbrydelser, der vel også skylder arbejdet med lovgivningen sin tilkomst. Det har karakteren af en monografi og behandler et emne, som nok har været dyrket af teorien, men som ved sin betydningsfuldhed indbyder til grundig drøftelse og stadig ny behandling, efterhånden som samfundsforholdene udvikler sig, og det

økonomiske liv bevirker, at forbrydelserne differentieres. Både derfor og p. gr. af forfatterens kyndighed og position inden for nordisk strafferet, har værket krav på interesse. Men det har det ikke mindre, fordi den foretagne analyse udmærker sig ved stor skarpsindighed og grundighed.

Bogen bygger naturligvis på svensk ret, som den er i dag og har sin baggrund i de nye svenske straffebestemmelser, som i deres opbygning adskiller sig noget fra dansk og norsk ret. Men mange betragtninger og eksempler er hentet fra udenlandsk, navnlig tysk, men også dansk og norsk ret. Og dette i forbindelse med emnets centrale karakter gør, at den vil være sikker på også at vække interesse i de andre nordiske lande.

Af bogens 6 kapitler omhandler det første begrebet skade. Når dette begreb tages som udgangspunkt for undersøgelserne, hænger det sammen med, at de svenske lovbestemmelser udtrykkelig kræver, at skade skal være sket, hvad de danske som bekendt ikke gør. Det hører nok med til forbrydelsesbegrebet, men understreges ikke særligt i dansk doktrin, hvor formueoverførelsen træder i forgrunden i forbindelse med den særligt siden Goos udviklede konstruktion af forsættet som berigelseshensigt. Begrebet skade bestemmes som i erstatningsretten som en økonomisk skade — den stjålne ting skal have økonomisk værdi — og således at den skal kunne udtrykkes i et pengebeløb. Man bedømmer forskellen mellem den tablidendes formue, som den nu er, og som den vilde have været, hvis angrebet ikke var sket. Det er en sammenligning mellem to formuetilstande, to forskellige begivenhedsrækker, en virkelig og en tænkt, med udgangspunkt i den skadende handling.

I modsætning til det erstatningsretlige begreb skade må der dog, som det nærmere udvikles i kapitel 3, ved den strafferetlige bedømmelse arbejdes med den fiktion, at den skadegørende handling anses som gyldig, uanset at den civilretligt set er ugyldig. Skade er sket, når tyven har borttaget tingen, selvom den bestjålne stadig er ejer og kan vindicere den og faktisk vindicerer den, og selvom en ved svig erhvervet fordring er ugyldig.

Det strafferetlige¹⁾ skadebegreb får derved en noget luftig karakter, der gør, at man står noget tvivlende over for dets nytte. Det synes ikke sikkert, at der er vundet noget ved at trække det frem og understrege det i lovtæksten, og om det ikke er rigtigt, at det indtager en så tilbagetrukken plads, som tilfældet er i vor teori.

Kap. 2 handler om det, som er genstand for beskyttelse over for formueforbrydelserne, og som udgangspunkt tages, at det er formuen. Men det udvikles videre, at dette er for vidt. Mange strafbare handlinger medfører økonomisk skade uden at høre hen under formueforbrydelserne. Det er således vanskeligt at finde et systematisk synspunkt til afgørelse for besvarelsen. Hos os siger vi som bekendt siden Goos²⁾, at det, som be-

¹⁾ Her tales naturligvis kun om det skadeangreb, som har relation til berigelsesforbryderne. Den skade, som omtales ved andre strafbare, skadegørende handlinger, kan være anderledes og vil ofte være identisk med skade i erstatningsmæssig forstand.

²⁾ Som intetsteds ses citeret.

skyttes, er samfundets interesse i formuefordelingen, at det er angrebene på denne, som udgør berigelsesforbrydelserne. Som krabbe siger³⁾, synes denne Goos' begrebsbestemmelse at give et tilfredsstillende udtryk for disse forbrydelsers retlige ejendommelighed.

En række tvivlsspørgsmål drøftes, f. eks.: Bør man straffe den, der stjæler fra tyven? Bør man straffe hæleren, der bedrager tyven for de forvarede tyvekoster? Det første spørgsmål besvares med ja, det andet med nej, det sidste udfra det synspunkt, at retsordenen vilde modarbejde sig selv, om den retsbeskyttede samarbejdet mellem tyv og hæler. Jeg er enig i begge standpunkter. — Videre: Hvordan hvis nogen fra en anden tilnarrer sig en ulovlig ydelse ved at stille vederlag i udsigt, som han ikke agter at yde? eller omvendt tilnarrer sig penge mod løfte om en ydelse, som han ikke agter at præstere. Forf. mener, at der kan ikke straffes i det første tilfælde, men vel i det sidste, og jeg tror nærmest, det er rigtigt. Fra det københavnske gadeliv kendes den trafik at fra-lokke folk penge med løfte om at skaffe »sorte« cigaretter, svensk valuta el. l.; her straffes der i praksis for bedrageri. Men konsekvensen af standpunktet bliver, som forf. påpeger, at den prostituerede, der tager betaling uden at yde, kan straffes, men ikke kunden, der efter at have fået ydelsen ikke betaler. I praksis vil vist begge arter sager blive sluttet p. gr. af »bevisets stilling«.

Kap. 4 behandler visse kompensationsspørgsmål, derunder spørgsmål om bedømmelse af forskellige tilfælde, hvor der leveres en ringere ydelse end stillet i udsigt. Fra dansk praksis mener jeg at huske et tilfælde, hvor en restauratør havde udskænket dansk whisky på originale flasker og til pris som for original whisky, og hvor ringe cigarer blev solgt i kasser af anerkendte mærker. Begge dømtes for bedrageri — og vel med rette, uanset det er meget omtvisteligt, om kunder, der havde drukket whiskyen og røget cigarerne, havde lidt noget »tab«.

Hvis man lokkes i biograf ved udsigten til, at skuespillerne er til stede under forestillingen, og dette ikke er tilfældet, er forholdet iflg. forfatteren bedrageri, fordi den økonomiske opofrelse ikke har medført den ønskede behovstilfredsstillelse⁴⁾. Samme tankegang fører til, at plattenslageren, der usandfærdigt fortæller, at han er syg, kan straffes, idet givoren berøves tilfredsstillelsen ved at øve barmhjertighed. Dette kan måske diskuteres. Mulig er det naturligere og mere i overensstemmelse med kravet til, at skade skal være sket, at sige⁵⁾, at de pågældende slet ikke vilde have afholdt udgiften, om han havde kendt det virkelige forhold.

En række andre specielle spørgsmål af tilsvarende art — hentede fra svensk, tysk og dansk praksis — drøftes. Hvis nogen gennem urigtige oplysninger om sine kvalifikationer tilnarrer sig en stilling, er det bedrageri, hvis den pågældende ikke kan bestride stillingen, men ikke, hvis han kan det. Man mindes et ikke så gammelt tilfælde fra Danmark angående en falsk læge. Men tilnarrer man sig embede, bør man mulig fæste

³⁾ Krabbe, 4. udgave, pag. 645.

⁴⁾ Pag. 100.

⁵⁾ Som forfatteren også synes at være inde på pag. 51—52.

sig ikke blot ved evnen til at bestride stillingen, men også ved de formelle kvalifikationer. Efter mit skøn er tilfældene overmåde tvivlsomme; men jeg tror, de angivne løsninger er rigtige.

Kap. 5 handler om spørgsmålet om, hvornår skaden skal indtræde, for at kravet om skadegørelse skal være opfyldt. I erstatningsretten er det afgørende, om der foreligger tab på det tidspunkt, da bedømmelsen finder sted. Noget tilsvarende gælder ved skade forvoldt ved flere arter forbrydelser. (Ved morderisk overfald afhænger spørgsmålet om, hvorvidt der skal dømmes for drab eller forsøg herpå, af, om den overfaldne afgår ved døden som følge af den lidte overlast⁶⁾). Ved forbrydelserne må bedømmelsen derimod — jfr. også det tidligere bemærkede — ske på et tidligere tidspunkt — ved tyveri ved tilegnelsen, ved bedrageri ved dispositionen og ved underslæb ved gerningen etc. Gerningen skal også medføre vinding, d. v. s. der skal ske en formueoverføring. Senere indtrædende skade ligesom senere begivenheder, der medfører, at tab ikke sker, er derfor principielt uden betydning. Dette spiller i praksis navnlig en rolle ved underslæb. At gerningsmanden forhold senere — f. eks. fordi konjunkturerne stiger — bliver saa gode, at han kan tilsvare enhver sit, disculperer ikke. Tilfældet har, saavidt jeg erindrer, foreligget her i landet med en sagfører, der havde forbrugt betroede midler. I praksis er man dog i hvert fald her i landet tilbøjelig til at beregne størrelsen af det kriminelle tilsvaret til at være summen af de forbrugte betroede midler, naar underskud foreligger på bedømmelsestidspunktet, og ikke til nettotabet, idet man bortser fra boets dividende. Man medregner m. a. o. også de først forbrugte, betroede midler, selvom tiltaltes status først senere bliver negativ. Fremgangsmåden synes rimelig, og den praktiske forskel m. h. t. strafudmålingen er næppe stor; og da forfatteren også⁷⁾ er inde på, at betydningen af kommende hændelser bør medtages ved bedømmelsen allerede ved et tidligere tidspunkt, er der næppe nogen divergens.

Sælger den bedragne varen videre uden tab, foreligger alligevel bedrageri — idet tabet blot væltes over på en anden. — Hvis nogen sælger aktier, som han ved er værdiløse, men for den f. t. værende kurs, er det efter forfatteren bedrageri. Det er vist tvivlsomt, om dette holder i praksis m. h. t. salg på børsen. Under depressionen efter forrige krig solgte mange deres papirer under synkende kurser med mere eller mindre sikker viden om, at selskaberne var i vanskeligheder. Der må formentlig en meget sikker viden om et meget stort misforhold mellem kursen og den virkelige værdi til, for at der kan være tale om at statuere strafbart forhold.

Omvendt mener forfatteren, at den, som vildleder en anden til at

⁶⁾ I et tilfælde, hvor den tiltalte i den politiløse tid d. 23. december 1944 havde såret en vagtværnsmand med pistolskud, og denne døde d. 7. januar 1947 dømtes der, efter at tiltalen under sagen var ændret til kun at angå forsøg, kun herfor, da der ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunde fastslås fornøden årsagssammenhæng. Den pågældende blev som følge af læsionen opereret flere gange, inden han døde (U.f.R. 1948, pag. 361 (H)).

⁷⁾ Pag. 112 ff.

købe aktier til mere end deres kursværdi, er bedrager, selvom han har grund til at tro, at de er købesummen værd; dette er efter min mening rigtigt, hvis han har vildledt den anden m. t. t. kursværdien, men ikke ellers.

Alle disse spørgsmål kan naturligvis ikke drøftes, uden at spørgsmålet om rækkevidden af gerningsmandens forsæt også — som det gøres af forfatteren — drages ind i diskussionen. Og en interessant udvikling følger p. 125—33.

Sidste kap. omhandler kravet til vinding — eller til formueoverførelse. Her gælder i det store og hele m. h. t. begreb og tidspunkt for bedømmelsen og betydningen af senere begivenheder krav svarende til det om skade anførte.

Hvis der betales vederlag, som modsvarer gerningsmandens vinding, foreligger ikke berigelsesforbrydelse, selvom den ikke dækker den lidte skade. Begrebsmæssigt er det vel rigtigt. Men lad os tænke os, at nogen ejer et komplet thestel af porcelæn, hvis kostbarhed delvis beror på, at det er komplet, og en anden fratager ham en enkelt ting og betaler dens relativt ringere værdi. Hvis fratagelsen da er sket på en måde, som kendetegner tyveri (f. eks. ved natligt indbrud), tror jeg e. o., der kan straffes for tyveri. Loven retter sig nok mod formueoverførelsen — formuefordelingen — men også — som forfatteren også et sted er inde på — en vis karakteristisk handlemåde. Det er betragtninger af denne sidste art, der bl. a. fører til, at man straffer tilegnelse af rationeringsmærker — der ikke medfører berigelse og tab i traditionel forstand — som tyveri⁸⁾.

Særlig tvivl frembyder spørgsmålet om tilegnelse af værdifulde forretningshemmeligheder, tegninger etc. og tilegnelse af kvittering.

Side 146 hævder forfatteren, at vindingen skal tilfalde gerningsmanden, og at vinding, der tilflyder en anden, principielt er uden betydning. Men da det i lovens 3:7 siges, at straf også er forskyldt, når gerningsmanden forsætligt skaffer en anden vinding, bliver det praktiske resultat det samme, som vi her i Danmark står på med vor definition af berigelse og »berigelseshensigt⁹⁾». Vor konstruktion synes klarere.

Som det vil fremgå af det foranstående, er en del af de enkelttilfælde, som behandles, af særdeles tvivlsom karakter. Dette følger også af, at værket tilstræber en begrebsmæssig analyse, hvor de ekstreme tilfælde giver afgrænsningen af begreberne og bestemmer, hvor langt de rækker. En del af disse tilfælde vil kun sjældent foreligge i praksis. Og hvor de forekommer, vil de hyppigt, i hvert fald i Danmark, ikke komme længere end til statsadvokatens bord og der blive sluttet på bevisets stilling. Den omstændighed, at man her i landet har fået medvirken af lægmænd i domstolene, bevirker til en vis grad, at sætningen *in dubio pro reo*, som egentlig kun gælder spørgsmålet om bevis, men ikke om jus, også udstrækkes til at gælde tvivlsomme retlige spørgsmål. Straffejuraen bliver til en vis grad afklædt for sine zirater, således at kun bygningens grovere

⁸⁾ Hurwitz i U.f.R. 1942 B p. 301 ff., navnlig p. 304.

⁹⁾ Krabbe p. 645.

hovedlinier bliver stående tilbage, hvilket der vel i og for sig ikke er så megen grund til at beklage.

Men dog har drøftelsen af mange af disse tvivlsspørgsmål værdi, fordi de gør begreberne klarere og bidrager til at underbygge ræsonnementer vedrørende andre mere aabenbart graverende tilfælde, som måske for en mere overfladisk betragtning frembyder konstruktive vanskeligheder.

Og bogen indeholder, som det vil fremgå af det anførte, så mange andre drøftelser af retsspørgsmål og problemer af yderst central betydning, at den har krav på største interesse og bør læses af alle interesserede. Den vil over en lang periode være til største nytte både for jurister i Sverige og i de andre nordiske lande.

Jørgen Trolle.

»HANDBOOK ON CLASSIFICATION IN CORRECTIONAL INSTITUTIONS« ved The committee on classification and case work of The American Prison Association. New York 1947. Anm. af fængselsinspektør C. Rafael.

I 1939 nedsattes af »The committee on Classification and Case Work of The American prison Association«, et udvalg, omfattende en lang række af de mest kendte amerikanske kriminologer, sociologer og fængselsfolk, med den opgave at udarbejde en håndbog om det straffuldbyrdelses-system, som i U.S.A. har fået navnet »Klassifikationssystemet«.

Arbejdet sinkedes af verdenskrig II, men efter krigens afslutning genoptoges det, og resultatet foreligger nu i form af »Handbook on Classification in Correctional Institutions«, et værk, der på 85 sider dels giver en oversigt over, hvad der forstås ved klassifikationssystemet, og dels meddeler praktiske anvisninger på, hvorledes et sådant kan gennemføres.

I håndbogens indledende kapitel gøres der rede for, hvad der forstås ved klassifikationssystemet:

»Klassifikation, således som ordet bruges ved fængselsmæssigt arbejde, er først og fremmest en metode, — en metode, der vil sikre koordination imellem diagnose, oplæring og behandling under hele strafafsoningen. Det består ikke i sig selv i oplæring og behandling; det afgiver en måde, på hvilken oplæring og behandling effektivt kan anvendes i det individuelle tilfælde.«

Efter et kort kapitel omhandlende det centraladministrative apparat bag et klassifikationssystem, fremstilles systemets praktiske gennemførelse.

Hovedprincippet er det, at fangen først modtages i et »receptions-center« og derefter overføres til en behandlingsanstalt.

I modtagelsesafdelingen, i hvilken det er tanken, at fangen skal opholde sig i højst 2 måneder, underkastes fangen en indgående kriminologisk undersøgelse under medvirken af læger, psykiatere, psykologer, erhvervsvejledere, pædagoger etc.

Når undersøgelserne af fangen, der dels foregår ved omhyggelig indsamling af materiale fra hans tidligere liv og dels ved samtaler med den pågældende, er afsluttede, udarbejdes der rapporter udvisende fangens sociale baggrund, kriminelle forhistorie, sundhedstilstand, intelligensniveau, tilpasning til modtagelsesafdelingen etc. De enkelte rapporter sammenarbejdes derefter til en hovedrapport, hvis konklusion skal udvise fangens kriminelle *diagnose*.

Men, og dette er meget væsentligt, man indskrænker sig ikke til at stille diagnosen og etikettere fangen, men man søger tillige at finde frem til, hvorledes de dominerende, kriminogene faktorer, der er konstateret ved diagnosen, kan elimineres.

På grundlag af de enkelte rapporters henstillinger om den behandling, der skønnes påkrævet overfor den enkelte fanges, træffes der derpå efter samråd mellem funktionærstaben bestemmelse om, til hvilken behandlingsanstalt den pågældende vil være at overføre.

Det er nødvendigt, at hver enkelt anstalt i detaljer formulerer sit individuelle program. I programmet *må anstalten redegøre for, hvilke påvirkningsmuligheder, den råder over*, såsom mulighederne for oplæring i forskellige håndværk, landbrug eller gartneri, disciplinen, undervisningens form og fag, mulighederne for fritidsbeskæftigelse, sport, besøg o. l.

Når fangen er overført til den behandlingsanstalt, under hvis program det skønnes mest egnet at lade ham udvikle sig, skal man i denne anstalt gennemgå en kort modtagelsesperiode, under hvilken anstaltens ledelse gør sig bekendt med de i modtagelsesafdelingen tilvejebragte oplysninger og de råd, som gives om hans behandling. På grundlag af de fra modtagelsesafdelingen modtagne akter samt efter orienterende samtaler med fangen udarbejdes der af behandlingsanstaltens funktionærmøde *et program for fangen*.

Der træffes bestemmelse om den grad af bevogtning, han skal undergives, om hvilket arbejde han skal sættes til, hvilken undervisning han skal deltage i, og hvilke skridt, der skal foretages for at vænne ham til en konstruktiv udnyttelse af fritiden. Når programmet er fastlagt, *gøres fangen bekendt med dets enkeltheder*, idet formålet med programmets gennemførelse betyder ham. Der gives ham lejlighed til at rejse indsigelser, og det er i det hele ikke hensigten at bruge tvang til programmets gennemførelse, men derimod at søge at få fangen gjort interesseret i aktivt at deltage i behandlingen.

Som et virksomt middel hertil anbefales det at søge skabt en goodwill for anstalten hos fangen straks ved hans ankomst, og til opnåelse heraf giver håndbogen en række værdifulde vink om, hvorledes en modtagelse bør foregå.

Den atmosfære, der skal herske i modtagelsesafdelingen, skal indgive den nyankomne tillid, og han skal i modtagelsescellen orienteres udførligt om, under hvilke ydre forhold han skal leve livet i den kommende tid. Denne orientering underbygges og gøres levende for fangen med den simple, men unægtelig nye foranstaltning at *føre fangen på en rundtur gennem anstalten*, så at den nyindsatte kan få syn for sagn. De mere detaljerede regler om specielle forhold, som fangen vil støde på i sit daglige

liv, kan trykkes i en lille pjece, der udleveres fangen til nærmere studium.

I tråd med disse anvisninger er håndbogens syn på disciplinære forseelser, der i vidt omfang menes at kunne elimineres, når en grundig og orienterende vejledning i ordensreglerne finder sted så betids, at fangen er klar over, hvorledes han skal forholde sig, når en akut situation opstår.

Når det for fangen udarbejdede program er begyndt at virke, skal det gennemføres konsekvent, og en eventuel ændring skal normalt kun kunne foretages af funktionærmødet ved en såkaldt reklassifikation, ved hvilken der tages stilling til, hvorvidt ændringer i programmet måtte være påkrævede.

I bogens følgende kapitler gennemgås i detaljer den til det danske funktionærmøde svarende klassifikationskomité's arbejdsform, ligesom de enkelte fængselsfunktionærs arbejdsområde afgrænses i forhold til hinanden.

Den grundtone, der klinger ved læsningen af bogen, er en typisk amerikansk »matter of fact« facon, et syn på fangen og hans forbrydelser, der er velgørende fri for al metafysisk spekulation om synd og soning. Det er utvivlsomt lettere at få en fange i et amerikansk fængsel til at arbejde aktivt med på sin resocialisering, idet han ved, at fængselsmyndighedernes skøn er afgørende for løsladelsen.

Såfremt man til et gennemført klassifikationssystem kunne føje muligheden for med større sikkerhed end hidtil at stille fangens kriminelle prognose ved på grundlag af særlige danske efter-undersøgelser at opstille prognosetabeller efter de retningslinier, som amerikansk kriminologisk videnskab med held har fulgt i en række år, ville muligheden for en rationel fangebehandling være i sigte.

Ligesom Amerika med det philadelfiske system bragte inspiration og fornyelse til straffuldbyrdelsessystemerne i Europa, således synes det påny at skulle blive U.S.A., der med klassifikationssystemet bringer fangebehandlingen frem fra det stude, hvorpå den nu står, og som kan karakteriseres som velment interesse for forbrydernes individualitet til egentlig rationel fangebehandling. Der synes al mulig grund til, at spørgsmålet om klassifikationssystemets tilpasning i det danske straffesystem snarest tages op til alvorlig overvejelse.

C. Rafael.

REVUE DE DROIT PÉNAL ET DE CRIMINOLOGIE, Bruxelles, 28. ann. (1947/48).

Tidsskriftets nr. 7 (april 1948) indledes med en afhandling af *Alfredo Lacconia*, dommer i den italienske kassationsdomstol, i hvilken spørgsmålet om forbrydelse mod freden og krigsforbrydelse behandles med særligt henblik på Nürnbergprocessen. Af interesse er endvidere en artikel om ungdoms- og recidivkriminalitet af dr. *E. Frey*, statsadvokat og dommer i børnedomstolen i Basel. I artiklen påpeges bl. a. en sammenhæng mellem tidlig kriminalitet og recidivsandsynlighed, hvilken sammenhæng antages at afhænge væsentligt af konstitutionelle faktorer. Af indholdet i tidsskriftets nr. 8 (maj 1948) kan særlig fremhæves en artikel om sædvanestrafretten i Belgisk Kongo af kassationsretsdommer *A. So-*

hier. Ved kolonisationen af denne koloni overså man de uskrevne love og retsgrundsætninger og mente derfor, at de indfødte alene kendte sædvaneret. Iøvrigt benyttede de indfødtes sædvaneret endnu af domstolene, for så vidt den ikke strider imod ordre public eller en for de indfødte gældende lov.

Erik Harder.

Nyudkommen litteratur.

- Barry, J. V., Paton, G. V. and Sawyer, G.:* An Introduction to the Criminal Law in Australia. English Studies in Criminal Science, Vol. VI. London 1948.
- Bemmelen, J. M. van:* Het Probleem van de Doodstraf. Antwerpen 1948.
- Cross, Rupert and Jones, P. Asterley:* An Introduction to Criminal Law. London 1948.
- De nordiske kriminalistföreningarnas årsbok 1946—47,* utg. av Karl Schlyter, Stephan Hurwitz, Haakon Sund, Veli Verkko. Stockholm 1948.
- Granfelt, O. Hj.:* Drag ur kriminalrättsvetenskapens utveckling hos oss. Helsingfors 1948.
- Grünhut, Max:* Penal Reform. A Comparative Study. Oxford 1948.
- Halder, Nold:* Der Strafvollzug in Schweden und die schweizerische Straferziehung. St. Gallen 1948.
- Hentig, Hans v.:* The Criminal and his Victim. Yale University Press. 1948.
- Hurwitz, Stephan:* Kriminologi. København 1948.
- Hyde, H. Montgomery:* Trials of Oscar Wilde. Notable British Trials Series Volume 70. London 1948.
- Joughin, George Louis and Morgan, Edmund Morris:* The Legacy of Sacco and Vanzetti introduced by Arthur M. Schlesinger, 1948.
- Jørgensen, Troels G.:* De Ørstedeske Straffelove. København 1948.
- Kaila, Eino:* Personlighedens psykologi. København 1948.
- Lomholt, Margrete:* Børnepsykiatri. København 1948.
- Magnol, Joseph:* Mélanges dédiés à M. le professeur Joseph Magnol. Paris 1948.
- Olicecrona, Karl:* Straffprocessen. Kompendium. Lund 1948.
- Radzinowicz, L. and Turner, J. W. C.:* The Journal of Criminal Science. London 1948.
- Radzinowicz, L.:* A History of English Criminal Law and its Administration from 1750. Volume I: The Movement for Reform. London 1948.
- Reiwald, Paul:* Die Gesellschaft und ihre Verbrecher. Zürich 1948.
- Roberts, C. E. Bechhofer:* Famous American Trials, 1948.
- Strahl, Ivar:* Om rekvisiten skada och vinning vid förmögenhetsbrotten. Stockholm 1948.
- Thornstedt, Hans:* Om företager-ansvar. Studier i specialstraffrätt. Stockholm 1948.
- Waaben, Knud:* Betingede Straffedomme. København 1948.